

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 13:00 uur d.d. 22 juni – 12:30 uur d.d. 23 juni

(Financiën) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- Verzet tegen de coronamaatregelen krijgt, mede in het kader van de goede coronacijfers, steeds meer aandacht in de media. Het gevoel van noodzaak neemt af door de gunstige berichtgeving. Mede daarom zijn experts universeel in hun boodschap: de maatregelen zijn voorlopig nog zeker nodig.
- De NVIC voegt de medische categorie 'matig kwetsbare' ouderen toe aan de groep die bij een tekort aan ic-bedden niet meer op de ic wordt opgenomen. Het gaat om ouderen die hulp nodig hebben bij alle activiteiten buitenshuis.
- Een kwart van de zzp'ers zit nog helemaal zonder werk. Bij de mkb'ers is dat één op de tien. Dat blijkt uit onderzoek van bureau Motivaction en de MKB Servicedesk.
- Het UWV heeft maandag om 19.30 uur ruim vijfduizend aanvragen binnengekregen van flexwerkers voor de Tijdelijke Overbruggingsregeling voor Flexibele Arbeidskrachten (TOFA).
- De horeca- en de evenementenbranche gaat vandaag demonstreren op het Malieveld in Den Haag voor versoepeling van de té strenge regels en meer financiële steun vanuit de overheid. Ook winkeliers ervaren problemen met handhaven van de coronaregels.
- Bij twee nertsenbedrijven in Brabant zijn nertsen besmet, alle nertsen zijn geruimd.
- Fiscalisten zetten vraagtekens bij de voorwaarden die het kabinet aan coronasteun stelt. Bedrijven die individueel aankloppen voor hulp, moeten 'onwenselijke belastingstructuren' opdoeken.

Karakterisering berichtgeving

- Het RTL Nieuws journaal van maandagavond opent met 'het coronavirus in Nederland lijkt op zijn retour'. De NOS begint het journaal de opmerking dat een dag zonder coronadoden een mijlpaal genoemd zou kunnen worden, maar dat nog iedere dag nieuwe besmettingen volgen, er nog coronapatiënten op de ic liggen en dat "onvermijdelijk" nog mensen aan het virus zullen sterven. De teneur is dat alle cijfers rondom corona de goede kant op gaan, maar dat de crisis geenszins voorbij is.
- Veel media-aandacht voor de aangekondigde demonstraties door de horeca- en evenementenbranche. Ook aandacht voor de oproep van Detailhandel Nederland aan mensen om zich aan de coronamaatregelen in winkels te houden.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- Het RIVM meldde gisteren voor het eerst sinds 9 maart geen nieuwe coronadoden. Het aantal coronapatiënten op de ic is toegenomen met 4 tot 59. Daarnaast liggen nog 512 patiënten met andere aandoeningen op de ic. Dat zijn er 61 minder, aldus het LCPS.
- Wereldwijd is het aantal coronavirusbesmettingen gestegen tot boven de 9 miljoen, zegt WHO-hoofd Ghebreyesus. Hij zegt dat de grootste bedreiging niet eens het virus zelf is, maar "het gebrek aan wereldwijde solidariteit en wereldwijd leiderschap".

Schade

- Een kwart van de zzp'ers zit nog helemaal zonder werk. Bij de mkb'ers is dat één op de tien. Dat blijkt uit onderzoek van bureau Motivaction en de MKB Servicedesk.
- Bij twee nertsenbedrijven in Brabant zijn nertsen besmet, alle nertsen zijn geruimd.

Scenario's

- Kredietbeoordelaar Moody's waarschuwt dat het economisch herstel lang en hobbelig zal zijn. Ook het CPB en DNB voorspellen een ongeveer twee keer zo diepe recessie als in 2009.
- Kleine en middelgrote bedrijven over de hele wereld worden het hardst getroffen, de toekomst van de wereldeconomie hangt af van hoe mkb'ers de crisis doorkomen, voorziet het Internationale Trade Centre.

Informatiebehoefte

- De GGD heeft afgelopen week 61.939 coronatesten afgenomen. In totaal zijn nu bijna 170.000 mensen getest door de GGD. Mensen die zijn getest door huisartsen of ziekenhuizen zijn niet in deze cijfers opgenomen. Hoewel het aantal tests flink toeneemt, daalt het aantal wekelijkse positieve tests nog steeds. Afgelopen week is door de GGD bij 747 mensen het virus vastgesteld.
- Bij de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) zijn tot nu toe 27 klachten binnengekomen bij het Landelijk Meldpunt Zorg over te strenge bezoekenregelingen in verpleeghuizen. Geen van de klachten heeft tot maatregelen geleid, aldus het IGJ op verzoek van de Volkskrant. Gisteren is de stichting Stop Onnodige Vrijheidsbeperking In De Zorg (SOVIDZ) opgestart die via juridische procedures de IGJ en de Staat wil dwingen om verpleeghuisbewoners meer vrijheden te gunnen.
- Advocaat Liesbeth Zegveld spreekt vandaag bij VWS over de eis tot versoepeling van bezoekenregelingen aan verpleeghuizen. Ze vertegenwoordigt een groep familieleden en de cliëntenraad van verpleeghuis Vondelstede in Amsterdam. De cliënten betogen dat momenteel sprake is van 'wederrechtelijke vrijheidsontneming' waarvoor geen wettelijke grond zou zijn.
- Theaterproducent Albert Verlinde vertelt bij Beau dat het hem aangrijpt als hij het lege theater ziet. Hij zegt lang begripvol te zijn geweest maar dat hij hoopt dat een stip op de horizon gezet wordt.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Arbeidsmarkt

- Het UWV heeft maandag om 19.30 uur ruim vijfduizend aanvragen binnengekregen van flexwerkers voor de Tijdelijke Overbruggingsregeling voor Flexibele Arbeidskrachten (TOFA). De mogelijkheid om steun te vragen voor flexwerkers wordt veelvuldig gedeeld op sociale media.
- Directeur Tof Thissen van het UWV-werkbedrijf was gisteren te gast in het Radio 1-Journaal. Daar stelde hij dat er structureel een half miljard euro nodig is voor omscholing van werkzoekenden. Dat is tien keer zoveel dan het kabinet nu beschikbaar stelt. Het UWV verwacht volgend jaar 700.000 werklozen.
- Er is een Dutch Emergency Fund gestart om mensen met acute geldnood, zoals sekswerkers, te steunen. De oproep wordt veel gedeeld op sociale media.
- Hoogleraar arbeidsmarkteconomie Ton Wilthagen doet op sociale media het voorstel voor een NOW3 maatregelenpakket. Met dat pakket 'Nu Opleiden naar Werk' kunnen mensen nieuwe dingen kunnen leren/doen, zodat ook bedrijven en maatschappelijke organisaties vooruit kunnen. Dat zou een duurzame investering zijn vindt Wilthagen.

Horeca

- Brouwer Heineken heeft de afgelopen drie maanden twintigduizend horecazaken gesteund met maatregelen als langere betalingstermijnen en opties waarmee terrassen tot het einde van het jaar open kunnen blijven. Tachtig, misschien wel negentig procent van de ondernemers is blij met wat Heineken doet.
- De horeca- en de evenementenbranche gaat vandaag demonstreren op het Malieveld in Den Haag voor versoepeling van de té strenge regels en meer financiële steun vanuit de overheid.
- Honderden marktkooplieden van jaarmarkten en braderieën protesteren vanmiddag in Nijmegen en Den Haag. Omdat evenementen tot 1 september gesloten zijn, lopen marktkooplieden tijdens het hoogseizoen veel omzet mis. Zij pleiten voor gelijke behandelingen met de weekmarkten.

Demonstraties 1,5 meter

- Actiegroep Virus Waanzin (initiatiefnemer van de demonstratie tegen de 1,5-metersamenleving in Den Haag) heeft zondag via Facebook opgeroepen tot nieuwe protesten volgend weekend. De groep gaat protesten aanmelden bij de 20 grootste gemeenten van Nederland.

Belastingdienst

- Zorgmedewerkers die dit jaar door overwerk in de coronacrisis meer verdienen dan zij vooraf bij de Belastingdienst hebben opgegeven, lopen het risico dat zij hun toeslagen voor bijvoorbeeld huur, zorg of kinderopvang moeten terugbetalen. Uitzonderingen zijn niet mogelijk, meldt staatssecretaris Van Huffelen van Financiën.

Betekenisgeving

Eerste dag zonder coronadoden

- Ernst Kuipers (LNAZ) en Diederik Gommers (NVIC) zijn blij dat er voor het eerst sinds maanden geen nieuwe coronadoden zijn gemeld. Gommers benadrukt dat dit moment eraan zat te komen, doordat het aantal coronapatiënten op de ic steeds meer afnam en dat over het algemeen de plek is waar patiënten komen te overlijden. Kuipers wijst op het belang van aandacht voor kleine uitbraken, die snel groter kunnen worden. Beiden waarschuwen dan ook dat maatregelen nodig blijven. Het reproductiegetal blijft te hoog en daalt nog niet echt. Dat betekent dat het virus nog steeds niet verdwijnt of afneemt.
- Viroloog Bert Niesters stelt dat de cijfers tonen dat het “de goede kant opgaat”. Volgens hem “kunnen we dan ook voorzichtig in fases verder versoepelen.” Hij waakt wel voor te groot optimisme: “Het is riskant om te veel op dagkoersen te varen”. Niesters wijst ook op het toenemende aantal besmettingen in Duitsland en stelt dat we waakzaam moeten blijven.
- Diverse media melden dat de kans ‘reëel’ is dat het RIVM vandaag weer doden meldt. Vaak piekt het sterftecijfer ook op dinsdagen, doordat cijfers van het weekend daarin worden meegenomen. Ook Rutte stelt dat de kans ‘nihil’ is dat de crisis definitief voorbij is en de maatregelen los kunnen worden gelaten.
- In Op1 stelt men dat het RIVM een ‘opvallende koerswijziging’ maakt door te zeggen dat een grote tweede golf niet op komst lijkt te zijn. Dit terwijl men eerder nog stevig waarschuwde hiervoor.
- In het kader van de goede coronacijfers is er ook aandacht voor het naleven van de maatregelen. Mensen gaan lossen om met de coronamaatregelen en er is sprake van groeiende onvrede en onbegrip. Burgemeester Bruls van Nijmegen stelt dat het draagvlak voor de maatregelen afneemt, al benadrukt hij dat opiniepeilingen aantonen dat het merendeel van de mensen nog steeds achter het overheidsbeleid staat.
- Hoogleraar Rick van Baaren (Radboud Universiteit) noemt het een gevaarlijke ontwikkeling dat mensen extremer gedrag vertonen als het gaat om onvrede over de maatregelen. Volgens hem is het voornaamste probleem dat mensen nu een gebrek aan autonomie ervaren. Dat leidt tot een ‘vrijheidsdrang’.

Zorg

- De Nederlandse Vereniging voor Intensive Care voegt ‘matig kwetsbare’ ouderen toe aan de groep ouderen die bij een tekort aan ic-bedden niet meer worden opgenomen. Dat staat in een nieuwe versie van het ‘Draaiboek pandemie deel 1’. Met matig kwetsbare ouderen worden mensen bedoeld die hulp nodig hebben bij alle activiteiten buitenshuis, evenals hulp bij het huishouden, traplopen en douchen. De groep is in het draaiboek opgenomen, omdat ze waarschijnlijk slechter uit een ic-behandeling komen.
- Sheila Sitalsing schrijft in haar column in de Volkskrant dat bewoners van verpleeghuizen ‘het grootste, schandaligste onrecht’ is aangedaan. Ze spreekt van ‘eenzame opsluiting’ die ‘achteloos’ werd medegedeeld, waardoor mensen tot hun ‘verbijstering zonder enige waarschuwing vooraf’ niet meer bij ouders, echtgenoten, kinderen en andere dierbaren konden.

Zorgpersoneel

- Een grote meerderheid van de Nederlandse bevolking, bijna 80 procent, is voor een structurele loonsverhoging voor zorgpersoneel. Dat zegt vakbond CNV Zorg & Welzijn na representatief onderzoek door Peil.nl. "De waardering voor zorgpersoneel vanwege hun inzet bij de coronacrisis is bij de meeste Nederlanders heel hoog. Er is veel geklapt, gezongen, gekookt, gezwaaid, er zijn vaatjes haring en schouderklopjes uitgedeeld. Maar er komt geen klinkende munt bij op de salarisstrook van de zorgprofessional", zegt voorzitter Anneke Westerlaken.
- Ook de beroepsvereniging voor verpleegkundigen en verzorgenden V&VN eist loonsverhoging voor zorgverleners. De coronacrisis heeft volgens V&VN-voorzitter Gerton Heyne onderstreept hoe onmisbaar de beroepsgroep is.

Politiek

- Trouw stelt in het commentaar dat de Tweede Kamer haar eigen taak uit handen geeft omdat ze een onafhankelijke commissie de aanpak van de coronacrisis door het kabinet wil laten onderzoeken. De volksvertegenwoordiger heeft immers als taak om de uitvoerende macht te controleren.

Demonstraties

- Verschillende media schrijven over de demonstranten bij het protest tegen coronamaatregelen in Den Haag afgelopen zondag. Er is met name aandacht voor de kritiek op het handelen van de politie.
- Het waren volgens premier Rutte 'doorgesnoven hooligans' die misbruik maakten van de demonstratie tegen de coronamaatregelen. Rutte zegt begrip te hebben voor de overige demonstranten op het Malieveld. Hij wil zelf ook graag dat Nederland de 1,5 meterregel kan loslaten.

Reacties op aanpak Nederlandse overheid

- Fiscalisten zetten vraagtekens bij de voorwaarden die het kabinet aan coronasteun stelt. Bedrijven die individueel aankloppen voor hulp, moeten 'onwenselijke belastingstructuren' opdoeken. Juridisch onhoudbaar, zegt de ene hoogleraar belastingrecht. Politiek begrijpelijk, vindt de ander: "De overheid vraagt aan ondernemingen die het water al tot aan de lippen staat, om ook nog even hun structuur te herzien, terwijl die volledig in lijn met de wet is ingericht", aldus Dennis Weber, hoogleraar Europees belastingrecht aan de Universiteit van Amsterdam.
- Werkgevers hebben begrip voor bedrijfseconomische voorwaarden bij de steun voor het doorbetalen van lonen: geen dividend uitbetalen aan de aandeelhouders, geen inkoop van eigen aandelen, geen bonussen voor de top en geen ontslagen. Maar bij het tweede steunpakket is dat anders. "We moeten voorkomen dat je allerlei oneigenlijke toeters en bellen aan de steun gaat verbinden, waardoor bedrijven niet in aanmerking komen voor hulp", stelt VNO-NCW. Duurzaamheid is prima, stellen de werkgevers, maar niet als voorwaarde aan noodhulp midden in een grote crisis. Daar is nu geen tijd voor.
- Opiniepeiler Maurice de Hond zegt in een interview met Trouw dat er 'geen enkele basis' is voor de anderhalve meter afstand die mensen moeten hanteren. De Hond: "Ik weet inmiddels meer van het virus dan menig viroloog." Hij stelt dat het virus zich alleen via aerosolen verplaatst en dat dit vooral in afgesloten ruimtes met airco een probleem vormt. Buiten is het risico op besmetting volgens hem nul. De Hond stelt dat mensen en verhalen die afwijken van de lijn van het RIVM worden geweerd uit de media.

Arbeidsmarkt

- Sinds de 'intelligente lockdown' medio maart hebben 137 duizend jongeren hun baan verloren. Maar van een 'verloren generatie' wil Toeslagen (UWV) niet spreken. 'Al is het alleen maar omdat in het somberste scenario er wordt uitgegaan van een economisch herstel in de tweede helft van 2021.'
- Een kwart van de zzp'ers zit nog helemaal zonder werk. Bij de mkb'ers is dat één op de tien. Dat blijkt uit onderzoek van bureau Motivaction en de MKB Servicedesk. Wel blijkt het optimisme als gevolg van de openstellingen en steunmaatregelen bij de ondernemers weer enigszins te groeien. Al vreest nog altijd 34 procent dat het lastig wordt en vreest 18 procent van de bedrijven de crisis niet te overleven.

Onderwijs

- Verschillende media melden gisteravond en vandaag dat middelbare scholen zeer waarschijnlijk na de zomervakantie weer helemaal open mogen, zonder 1,5 meter afstand tot elkaar, maar wel tot docenten. Scholierenorganisatie LAKS en de VO-Raad reageren positief. De AOb wil pas reageren als het kabinet formeel een besluit neemt. De bond maakt zich zorgen over het gebrekkige zicht op corona op scholen.
- Ruim de helft van de middelbare scholieren denkt dat ze de afgelopen periode een leerachterstand hebben opgelopen door het digitale thuisonderwijs. Dat blijkt uit een peiling van scholierenorganisatie LAKS.

Cultuur

- Stichting ZZP Nederland vindt dat culturele zzp'ers meer steun verdienen. Rond de 30.000 freelancers en zelfstandigen kunnen nergens aanspraak op maken. En dat aantal neemt alleen maar toe. Belangenorganisaties waarschuwen voor een kaalslag onder kleine makers en creatieven.
- De steunpakketten houden de gevestigde namen in de cultuur overeind. De vraag is of dat geld ook doordruppelt naar de rest van de sector, zoals het kabinet hoopt. Voorlopig betalen de kleine zelfstandige makers het gelag.

Horeca

- Met het mooie weer in aantocht verheugen horeca-ondernemers zich op toenemende omzet. Zij geven aan dat de eis om alle regels strikt na te leven, zoals verplichte reservering voor binnen of overal 1,5 meter afstand te waarborgen, op sommige punten niet realistisch meer is. De baas van Koninklijke Horeca Nederland, Robèr Willemsen, deelt dat standpunt. Wat hem zorgen baart, is dat het draagvlak om de regels na te leven rap afbrokkelt.

Luchtvaart

- KLM moet als gevolg van de coronacrisis waarschijnlijk 5400 tot 7000 banen schrappen. Slechts 800 vrijwilligers hebben zich tot nu toe aangemeld voor de vrijwillige vertrekregeling van KLM.
- Het Haarlems Dagblad nam maandag een kijkje op Schiphol en concludeert: 'Mondkapjes het nieuwe normaal op Schiphol'. Volgens de krant was het rustig op Schiphol in vergelijking met vorig jaar: er waren maandag 340 vluchten en 24.000 passagiers. Voorheen waren dat 1450 vluchten en 210.000 passagiers.

Spoor/OV

- NS-topman Van Boxtel verwacht dat het OMT het advies zal geven dat er weer meer met de trein gereisd kan worden. De volksgezondheid blijft volgens hem leidend, maar hij ziet steeds meer ruimte om te reizen. Intussen is de NS bezig met het installeren van ventilatiesystemen in de treinen, die vergelijkbaar zijn met die in het vliegtuig.
- De mondkapjes op de Noordzeekanaalponten staan op losse schroeven. Ze zijn juridisch niet af te dwingen omdat de veiligheidsregio's Kennemerland en Zaanstreek-Waterland de noodverordening niet aanpassen. Als de veiligheidsregio's de mondkapjes niet doorvoeren, wil beheerder GVB weer terug naar de oude situatie waarbij reizigers anderhalve meter afstand moeten houden op de ponten.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> • Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 • Patiënten, medewerkers en bezoekers van gesloten Nederlandse ziekenhuizen • Bedrijven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Familie van Nederlanders in getroffen landen • Werknemers en klanten van getroffen bedrijven • Zorginstellingen en personeel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen publiek • Politici.